

**СТВОРЕННЯ
БЕЗБАР'ЄРНОГО
СЕРЕДОВИЩА
У СФЕРІ ПРАЦІ.**

В Україні стартував Національний тиждень безбар'єрності: рівні можливості починаються з доступного робочого середовища

З 25 по 31 травня 2026 року в Україні проходить Національний тиждень безбар'єрності – ініціатива, спрямована на привернення уваги суспільства до створення доступного середовища, рівних можливостей для всіх громадян, розвитку культури поваги, гідності та людиноцентричності. Проведення Тижня узгоджується з реалізацією Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Безбар'єрність – це не лише про архітектурну доступність. Це також про можливість людини безперешкодно отримувати послуги, користуватися інформацією, навчатися, працювати, професійно розвиватися та брати участь у суспільному житті нарівні з іншими. У центрі цього підходу – людина, її

Безбар'єрність як основа здорового психосоціального середовища

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

...БАЧИТИ ЛЮДЕЙ СЕРЦЕМ

Ілюстрація: Олександр Демченко

Безбар'єрність починається з нашого ставлення одне до одного. Це готовність чути, приймати та допомагати, коли цього потребує людина.

Важливо, щоб і в професійному середовищі, і в суспільстві загалом формувалася атмосфера довіри та взаємної поваги .

Безбар'єрність — це ...

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

Безбар'єрність — це принцип організації суспільного простору та взаємодії, за якого кожна людина має рівний доступ до всіх можливостей: освіти, працевлаштування, пересування, участі в громадському житті.

Ініціатива спрямована на формування інклюзивного суспільства, де кожен має рівні права та можливості.

Мета Тижня безбар'єрності — сприяти формуванню в суспільстві культури безбар'єрності: через підвищення обізнаності, мотивацію до змін і популяризацію позитивних прикладів рівності можливостей для всіх.

СКЛАДОВІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

СКЛАДОВІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Права людини

Підтримка різноманіття

Інклюзивність

Доступність

Рівні можливості

Солідарність

Участь

Простота та зрозумілість

Повага

Толерантність

Відкритість

Нестандартні рішення

Інновації

Запобігання виключенню

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ У СФЕРІ ПРАЦІ

- Особливе значення безбар'єрність має у сфері праці.
- Робоче середовище має бути таким, щоб кожна людина могла реалізувати свої професійні здібності незалежно від віку, стану здоров'я, інвалідності чи інших індивідуальних особливостей.
- Йдеться не лише про фізичну доступність робочого місця, а й про недискримінаційні умови праці, поважну комунікацію, гнучкі організаційні рішення, адаптацію робочих процесів та рівні можливості для професійного розвитку.

Закон України № 4219-IX

- **З 1 січня 2026 року введено в дію**

Закон України № 4219-IX

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права осіб з інвалідністю на працю».

Його положення посилюють практичні механізми реалізації права осіб з інвалідністю на працю, зокрема через розумне пристосування робочого місця, адаптацію умов праці, коригування графіка роботи, забезпечення необхідного обладнання та інші рішення, які дають змогу людині працювати на рівних умовах з іншими.

Держпраця у межах реалізації принципів безбар'єрності .

- У межах реалізації принципів безбар'єрності Держпраці здійснює практичні кроки, спрямовані на формування доступного, інклюзивного та безпечного середовища у сфері праці. Зокрема, служба проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу, надає консультаційну підтримку роботодавцям і працівникам, готує методичні матеріали щодо працевлаштування осіб з інвалідністю, розумного пристосування робочих місць, недопущення дискримінації у трудових відносинах.
З початку року інспекторами праці проведено 21612 інформаційних відвідувань роботодавців з питань осіб з інвалідністю, забезпечено участь у 743 масових заходах (семінари, вебінари, круглі столи), здійснено 48 виступів у медіа (радіо, телебачення, друковані) та розміщено 238 публікацій на сайтах міжрегіональних управлінь Держпраці і 1637 постів у соцмережах.
- Національний тиждень безбар'єрності – це нагадування, що доступність починається з поваги до людини. У сфері праці це означає створення умов, за яких кожен працівник має можливість працювати безпечно, гідно, продуктивно та на рівних умовах з іншими.

НАПРЯМИ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Безбар'єрність
– це коли

М:ЖЕШ

Шість ключових напрямів
безбар'єрності

Безбар'єрність — це концепція створення рівного доступу до всіх сфер життя для кожної людини, незалежно від її віку, статі, стану здоров'я чи інших індивідуальних особливостей.

Щоб краще зрозуміти, що таке безбар'єрність, варто ознайомитися з основними її напрямками:

- Фізична безбар'єрність ;
- Інформаційна ;
- Цифрова ;
- Суспільна та громадянська ;
- Освітня ;
- Економічна .

ФІЗИЧНА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ...

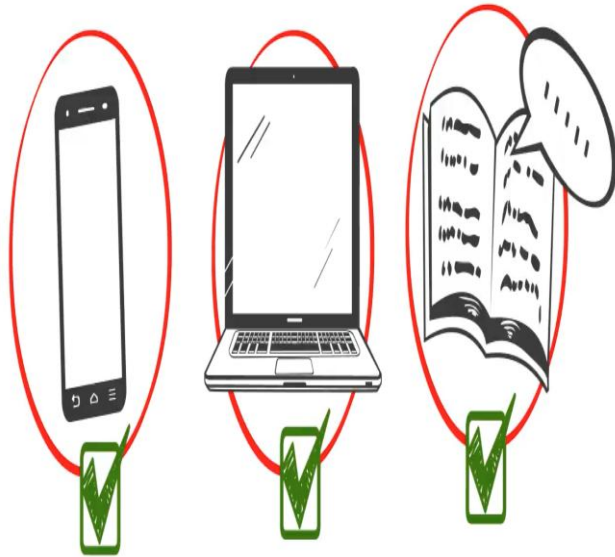
...КОЛИ НА КРИСЛІ КОЛІСНОМУ
МОЖНА ДІСТАТИСЯ ВСЮДИ

ілюстрація: Ольга Дегтярова

- Фізична безбар'єрність — доступність усіх об'єктів простору для людей незалежно від їх віку, здоров'я чи інших обставин.
- Інвалідність — це соціальне явище, а не медична проблема людини.
- Раніше інвалідність розглядали в контексті благодійництва, медичної проблеми чи взагалі особистої проблеми окремої людини.
- Проте відтоді, як організації людей з інвалідністю почали масово з'являтися в усьому світі й голосно заявляти про свої права, озвучувати, що люди з інвалідністю є частиною суспільства, поняття інвалідності еволюціонувало.
- У цьому розділі просимо вас звернути увагу ось на що: людей, які мають інвалідність, ми називаємо саме «люди з інвалідністю», хоча, звісно, у випадку якоїсь конкретної людини і при особистому спілкуванні ви можете використовувати ту термінологію, яку вона вважає для себе прийнятною.

Інформаційна безбар'єрність

Чому інформаційна безбар'єрність така ж важлива, як і фізична безбар'єрність?

• **Інформаційна безбар'єрність** — можливість отримувати інформацію у зручному та зрозумілому форматі для **КОЖНОГО**. Інформаційна безбар'єрність — це не просто створення "додаткового сервісу", а фундаментальна умова для того, щоб усі громадяни могли повноцінно навчатися, працювати, орієнтуватися у просторі та користуватися державними послугами. Основні принципи впровадження:

Адаптація форматів: Використання шрифту Брайля, збільшеного шрифту або аудіоопису (тифлокоментування) для людей із порушеннями зору.

Візуалізація та жести: Забезпечення перекладу жестовою мовою та дублювання звукових повідомлень субтитрами для людей із порушеннями слуху.

Простота мови: Використання принципу "ясною мовою" (plain language) — подання текстів без зайвої складної термінології чи канцеляризмів, що важливо для літніх людей та тих, хто має когнітивні порушення.

Цифрова безбар'єрність

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

...КОЛИ ІНТЕРНЕТ НЕ ТІЛЬКИ
В РАЙЦЕНТРАХ

Ілюстрація: Ольга Дегтярєва

- **Цифрова безбар'єрність** — вільний доступ до інтернету, електронних послуг і цифрової інформації для всіх груп населення.
- Вона гарантує, що люди з інвалідністю, літні люди, мешканці віддалених регіонів та інші вразливі групи можуть безперешкодно навчатися, працювати та отримувати державні сервіси. (ДІЯ. ДІЯ, ОСВІТА).
- **Основні складові :** **Доступність технологій:** Наявність швидкісного інтернету та пристроїв (комп'ютерів, смартфонів) у кожному населеному пункті.
- **Вебдоступність (e-Accessibility):** Технічна адаптація сайтів і додатків. Це включає підтримку скрінрідерів для незрячих, субтитри для людей із вадами слуху, контрастні кольори та зрозумілу навігацію.
- **Цифрова грамотність:** Навчання базовим навичкам користування цифровими інструментами, щоб кожен міг самостійно вирішувати свої питання онлайн.

СУСПІЛЬНА ТА ГРОМАДЯНСЬКА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

Ілюстрації: Юлія Дегтярьова

...КОЛИ ЧОЛОВІК У ДЕКРЕТІ,
ДРУЖИНА НА РОБОТІ — І НАВПАКИ

Суспільна та громадянська безбар'єрність — рівні умови для участі у громадському, культурному та політичному житті.

Громадянська безбар'єрність забезпечує можливість кожному впливати на життя громади та країни, не стикаючись із перешкодами.

Участь у виборах: створення умов для зручного голосування (наприклад, забезпечення виборчих дільниць тактильною плиткою, трафаретами для людей із порушеннями зору, пандусами).

Прийняття рішень: залучення представників різних суспільних груп до громадських слухань, консультацій з владою, розробки місцевих політик.

Вільне висловлення думки: можливість бути активним, волонтерити, ініціювати зміни та створювати громадські організації.

СУСПІЛЬНА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

...КОЛИ НА СПІВБЕСІДІ
ПРО ВІК НЕ ПИТАЮТЬ

Ілюстрація: Олена Дегтярьова

□ **Суспільна безбар'єрність.** Формує нову норму та філософію поваги, де відсутні упередження щодо "невидимих" або менш представлених груп суспільства:

• **Рівність можливостей:** коли кожен може відвідувати культурні чи освітні події, користуватися сервісами та послугами.

• **Культурна інклюзія:** забезпечення доступу до музеїв, театрів, бібліотек та інших культурних цінностей для всіх груп населення.

• **Подолання упереджень:** викорінення дискримінації та стигматизації за віком, статтю, походженням чи фізичними особливостями.

• **Кого це стосується?**

Цей напрямок враховує потреби найрізноманітніших соціальних груп, які можуть стикатися з бар'єрами: [

Люди з інвалідністю (зокрема ветерани та ветеранки).

Люди старшого віку.

Батьки з маленькими дітьми (особливо з дитячими візками).

Вагітні жінки.

Національні меншини та представники різних гендерних груп.

ОСВІТНЯ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

Освітня безбар'єрність — це створення рівних можливостей та вільного доступу до навчання, підвищення кваліфікації або здобуття нової професії для всіх. Вона передбачає забезпечення якісної освіти незалежно від віку, стану здоров'я, інвалідності чи місця проживання.

Головні складові освітньої безбар'єрності:

Інклюзивне середовище: облаштування пандусів, ліфтів, тактильної плитки та вбиралень для маломобільних груп.

Цифрова доступність: адаптація онлайн-платформ, сайтів та навчальних матеріалів для людей з порушеннями зору чи слуху.

Навчання протягом життя (Lifelong Learning): можливість здобувати нові професійні навички у будь-якому віці.

Оновлення інфраструктури: модернізація закладів професійно-технічної освіти (облаштування майстерень та навчальних корпусів з урахуванням потреб студентів з інвалідністю).

Проєкт «Точка дотику»: надання базових, необхідних у повсякденному житті навичок для людей із повною або частковою втратою зору (орієнтування у просторі, читання шрифтом Брайля, робота з сучасними технологіями).

ЕКОНОМІЧНА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

Економічна безбар'єрність — це забезпечення рівних умов і можливостей працевлаштування та безперешкодного ведення бізнесу для абсолютно всіх громадян, незалежно від їхнього віку, статі, стану здоров'я, сімейного стану чи соціального статусу.

Базові принципи економічної безбар'єрності :

Рівний доступ до ринку праці: можливість вільно шукати роботу, навчатися, змінювати фах та зростати кар'єрно.

Інклюзивне робоче місце: фізична доступність офісів (пандуси, адаптовані меблі), а також впровадження гнучких графіків та дистанційної роботи.

Легкість ведення бізнесу: спрощений доступ до стартового капіталу, грантів, мікрокредитування та безкоштовних консультацій для розвитку власної справи.

Відсутність дискримінації: заборона упередженого ставлення з боку роботодавців за ознаками віку (ейджизм), статі чи наявності дітей.

Фінансова інклюзія: доступність банківських та фінансових послуг для всіх верств населення.

(ДІЯ. БІЗНЕС) .

ЯК ВПРОВАДЖУВАТИ БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ?

- Кожен із нас може зробити свій внесок у створення безбар'єрного середовища:
- *використовувати безбар'єрну мову, уникаючи слів та фраз, що демонструють упереджене, стереотипне або дискримінаційне ставлення;*
- *звертатися до місцевих органів влади з пропозиціями щодо покращення доступності інфраструктури та послуг для маломобільних груп населення;*
- *допомагати іншим освоювати цифрові технології, що можуть покращити їхній доступ до інформації та послуг;*
- *ініціювати створення інклюзивного середовища на робочому місці, забезпечуючи доступність приміщень та адаптуючи робочі місця;*
- *бути уважним до інших та допомагати тим, хто цього потребує.*
- **Можливих кроків у напрямку створення безбар'єрності дуже багато, і кожен із них робить наше суспільство справедливим і комфортнішим для всіх.**

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

...ПОВАЖАТИ МОЖЛИВОСТІ
ІНШОЇ ЛЮДИНИ

ілюстрація Оліга Дегтярьова

Крісло колісне

Правильно :

Крісло колісне.

Неправильно :

Інвалідний візок, візок, візочок, інвалідне крісло

Візок люди використовують у супермаркеті, коли купують товари та продукти. Форму «інвалідне крісло» краще не вживати у мовленні, тому що вона, як і «інвалід», також зводить людину до однієї ознаки — інвалідності. Тому коректно говорити «крісло колісне».

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

Ілюстрація: Олена Дегтярєва

Толерантність — повага, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості.

Бути толерантним не означає поступатися, потурати чи проявляти свою поблажливість і відмовлятися від якихось своїх переконань. Бути толерантним — це безконфліктно визнавати право людей відрізнятися, дотримуватися своїх переконань і визнавати таке право за іншими. Бути толерантним — це відмовитися від догматизму й абсолютизму і не нав'язувати свої погляди іншим людям. Бути толерантним — це сприяти утвердженню прав людини та демократії в нашому світі.

Звісно, що зі зростанням кількості населення на планеті, міграційними процесами, розвитком комунікацій толерантність набуває особливо важливого значення. Наші країни, регіони — різні, і цю багатокультурність необхідно приймати, інакше ж виникає загроза нетерпимості. А там, де нетерпимість, там розбрат, конфлікти та насильство. Тож толерантність — це

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

...НИЗЬКІ ПОРОГИ ТА ШИРОКІ ДВЕРІ

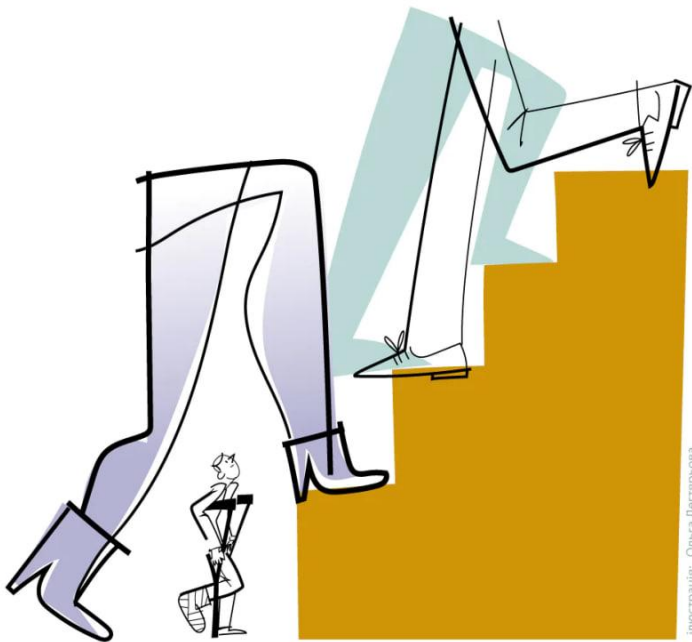
Ілюстрація: Олена Дегтярова

Інклюзія — це один зі стовпів безбар'єрності. Це процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі. Вона передбачає усунення бар'єрів та розробку і застосування конкретних рішень, які дозволять кожній людині рівноправно брати участь у суспільному житті. Один із ключових принципів інклюзії, про який ітиметься трохи нижче, — залучення всіх людей у всі сфери життя.

Що ж інклюзія означає на практиці? Наприклад, якщо працедавець говорить, що він дотримується принципів інклюзії, то всі суспільні групи та спільноти (різного віку, статі, переконань тощо) розуміють: тут їх не будуть дискримінувати через ці ознаки, а оцінюватимуть лише за компетенціями та професіоналізмом. Або коли якийсь заклад зі сфери послуг заявляє, що він інклюзивний, для

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

...КОЛИ СХОДИНКИ
НЕ СТАЮТЬ НА ЗАВАДІ

Коли ми говоримо про маломобільні групи населення, у першу чергу спадає на думку образ людини з інвалідністю, яка пересувається в кріслі колісному. Для неї існує безліч бар'єрів — звичний магазин з високим порогом чи без пандуса стає недоступним. Але, насправді, до цієї категорії належить більше різних груп людей. **Маломобільні групи** — люди, які відчувають труднощі при самотійному пересуванні, комунікації або одержанні якихось послуг. Це можуть бути люди з різними функціональними порушеннями (зору, слуху, опорно-рухового апарату тощо); люди, які отримали тимчасову травму або нині хворіють; діти до 7 років; люди, які супроводжують маленьких дітей (до 7 років); вагітні жінки; люди похилого віку. Дуже часто вони відчувають складнощі через неналежну організацію громадського простору навколо. Просто пригадайте сцену в метро, коли мама чи тато намагаються спустити дитячий візочок сходами. Самим їм цього не зробити, і доводиться просити про допомогу

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

...ЖИТИ ПОВНОЦІННИМ ЖИТТЯМ

Множинна дискримінація

Це ситуація, коли особа стикається з більш ніж однією формою дискримінації. Наприклад, деякі групи людей, крім того, що вони вже страждають від дискримінації через колір шкіри, також можуть зазнавати численних форм дискримінації через додаткові підстави, такі як вік, інвалідність чи сексуальна орієнтація. Ці форми дискримінації підсилюють одна одну, тим самим створюючи для людини все більше перешкод і опускаючи її нижче соціальними

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

...зручно зайти в тролейбус
з дитячим візком

Соціальне відторгнення протиставляють соціальному залученню, тобто інклюзії, і воно є проявом порушення базових прав людини. Соціальне відторгнення — процес, за якого різні групи людей не мають можливостей брати участь у житті суспільства, не мають доступу до освіти та ресурсів, відчувають дискримінацію.

Відторгнення відбувається з різних причин: через упереджене ставлення одних людей до інших чи внаслідок систематичної дискримінації людей через їхню сексуальну орієнтацію, стать, вік, інвалідність, статус мігранта тощо. Але соціальне відторгнення не зводиться лише до окремих форм дискримінації. Воно також може відбуватися через відсутність інфраструктури. Наприклад, люди, які живуть у віддалених сільських та гірських територіях, можуть не мати доступу до ресурсів через відсутність зв'язку, доріг і транспортного сполучення. Соціальне відторгнення дуже небезпечно, адже коли величезна кількість людей є відчуженими, країна не може досягти високого рівня розвитку

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

ілюстрація Юлія Дегтярьова

...БЕЗПЕЧНІ ТА ЗРУЧНІ
ДИТЯЧІ МАЙДАНЧИКИ
ДЛЯ КОЖНОЇ ДИТИНИ

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

ілюстрація Юлія Дегтярьова

...ДИТЯЧА КІМНАТА В ОФІСІ

Безбар'єрність для дітей — це створення рівних можливостей для кожної дитини, незалежно від стану здоров'я чи особливостей розвитку. Вона передбачає усунення фізичних, освітніх, інформаційних та соціальних перешкод, щоб діти могли комфортно навчатися, гратися, спілкуватися та бути повноцінними членами суспільства.

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ.

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

...ХОДИТИ НА ТАНЦІ
В БУДЬ-ЯКОМУ ВІЦІ

Ілюстрація: Ольга Дегтярова

БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ — ЦЕ ...

...КОЛИ НЕ БАЙДУЖИЙ
ДО ПРОБЛЕМ ІНШИХ

Ілюстрація: Ольга Дегтярова

Різноманіття — це факт і реальність, у якій ми живемо. Озирніться довкола — і ви побачите, що кожна людина унікальна, з індивідуальним набором ознак і характеристик. У когось яскравий одяг та макіяж, у когось сивина у волоссі, хтось пересувається кріслом колісним, хтось носить окуляри, а хтось потребує супроводу на вулиці. Ознак може бути безліч: вік, стать, раса, зовнішність, сексуальна орієнтація, наявність інвалідності, релігійні переконання тощо. Деякі ознаки можуть бути видимими, як-от зріст, колір шкіри чи волосся, деякі ні — сексуальна орієнтація, стан здоров'я. Інклюзивне та відкрите суспільство завжди виграє, адже люди в ньому відчувають свою значущість і отримують можливості

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ...

...ВЕЛОСИПЕДНІ ДОРІЖКИ
ПО ВСЬОМУ МІСТУ

Ілюстрація: Ольга Дегірєва

Серед прикладів безбар'єрних рішень: пониження бордюрів і облаштування пандусів; тактильні плитки та дублювання інформації шрифтом Брайля; доступні сайти, які можна використовувати без мишки; туалети, адаптовані для людей на кріслах колісних; розміщення важливої інформації на зручній висоті — з урахуванням дітей та людей невисокого зросту.

Адже безбар'єрність — це принцип організації суспільного простору та взаємодії, за якого кожна людина має рівний доступ до всіх можливостей: освіти, працевлаштування, пересування, участі в громадському житті.

ДОВІДНИК БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

- **Гендерна рівність** (рівність жінок і чоловіків) стосується рівних прав, відповідальності та можливостей жінок і чоловіків. Рівність не означає, що жінки та чоловіки стають однаковими, проте свідчить, що права, відповідальність та можливості людей не мають залежати від того, народилися вони жінками чи чоловіками.
- **Гендерна рівність** передбачає, що інтереси, потреби та пріоритети і жінок, і чоловіків беруться до уваги, визнається, що жінки є дуже різними між собою, як і чоловіки — між собою. Гендерна рівність — це не виключно жіноче питання, вона має стосуватися та повністю залучати чоловіків, так само, як і жінок. Рівність між жінками і чоловіками є питанням прав людини та умовою і показником сталого людиноцентричного розвитку.

Безбар'єрне середовище — це простір, де враховуються потреби кожного, а можливості не обмежуються зовнішніми чи соціальними бар'єрами.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

ілюстрація Юлія Дегтярьова

...почувати себе захищено

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ ...

...розуміти інших
БЕЗ СЛІВ

ілюстрація Юлія Дегтярьова

**Дякую за
увагу!!!**